MAATALOUS

Ranskalainen kalkkunatohtori neuvoi laittamaan illalla sääsuojaan valot päälle, niin kalkkunat menevät itse yöksi suojaan. **KALKKUNATILALLINEN KRISTIAN BENGTS**

Laidunnus on luontaista kalkkunoille

Laiduntaminen lisää kalkkunatuotannon kustannuksia. Siihen liittyy myös riskejä, esimerkiksi luonnon lintujen levittämät taudit. Kalkkunoiden laidunnuskokeilu sujui haasteista huolimatta hyvin.

JOHANNES TERVO

Kristian Bengts toi kalkkunoille kaatuneen koivun virikkeeksi. Ainakin lehdet maistuivat linnuille. Bengtsin tila sijaitsee Närpiön Ylimarkussa.

NÄRPIÖ (MT)
Kalkkunaparvi tulee auringon noustessa ulos sääsuojasta **Kristian Bengtsin** tilalla Närpiön Ylimarkussa.
Päivällä kalkkunat lepäilevät varjossa kasvuston suojassa. Välillä ne ottavat hiekkakylpyjä, välillä mutakylpyjä jaloille.

Näitä asioita ei hallissa kasvava kalkkuna saa kokea.

Bengtsin tuhatpäinen kalkkunaparvi laiduntaa hehtaarin alueella.

”Kyllä moni tuntematonkin on käynyt ihmettelemässä, mitä siellä pellolla on.”

Kasvatuskausi laitumella

Bengtsin tilalla, Oy Hemmanet Ab:llä, laiduntavat kalkkunat ovat kuoriutuneet huhtikuussa.

Kalkkunoiden laiduntaminen liittyy Satafood kehittämisyhdistys ry:n luomukalkkunahankkeeseen.

”Luomuhanketta varten oli varattu hitaammin kasvavia siitoskukkoja, joten laidunkalkkunoiksi saatiin niiden jälkeläisiä”, kertoo Satafoodin kehitysasiantuntija **Sirkka Karikko.**

Osa laiduntavista kalkkunoista on tavanomaisia valkoisia kalkkunoita.

Linnut kasvoivat aluksi tavanomaisten kalkkunoiden kanssa. Laitumelle ne laskettiin juhannuksen tienoilla.

Ruokintaa ja laidunnuksen aloittamisajankohtaa lukuun ottamatta laidunnus noudattaa luomulaidunnuksen kriteereitä.

Riskitkin ovat samat kuin luomulaidunnuksessa.

Alussa oli paljon kysymyksiä

Asiantuntija-apua on ollut hyvin saatavilla, kiittelee Bengts.

Tietoa laiduntamisesta haettiin ulkomailta. Britanniassa, Ranskassa ja Yhdysvalloissa free range -tuotantomuoto on saanut suuren suosion. Siinä linnut laiduntavat ympäri vuoden.

Ainakaan tässä vaiheessa talvilaidunnusta ei kokeilla Suomen oloissa. Kaikki neuvot eivät soveltuneet edes Suomen kesään.

”Ranskalainen kalkkunatohtori neuvoi laittamaan illalla sääsuojaan valot päälle, niin kalkkunat menevät itse yöksi suojaan. Näillä leveyspiireillä ei valojen sytyttäminen paljon kesällä vaikuta”, huomauttaa Bengts.

Kalkkunat ovat kuitenkin menneet itse yöksi suojaan. ”Edes aitaa ei tarvitse laittaa kulkuaukon eteen, vaan ne pysyvät yön sisällä.”

Aidan korkeudesta saatiin myös ristiriitaisia neuvoja.

”Joku sanoi, että metrin korkuinen aita riittää kalkkunoille. Toiset väittivät, että pitäisi olla kolmemetrinen. Teimme 1,8-metrisen. Kalkkunat ovat pysyneet sen sisäpuolella. Portin kohdalla oli aluksi vain metrin korkuinen este, jonka yli ne pääsivät.”

Laidunnus lisää kustannuksia

Tilalle koitui lisäkustannuksia muun muassa aidan rakentamisesta, sääsuojasta sekä rehu- ja vesijärjestelmien teosta.

Kesän aikana sääsuojana on toiminut kevyt pressurakennelma.

Kristian Bengts pystytti kalkkunoille sääsuojaksi pressukatoksen. Vesi ja rehu tulevat linnuille suljettua järjestelmää pitkin, etteivät luonnon eläimet pääsisi sotkemaan niitä.

Rehua laitumella kuluu enemmän kuin hallissa. Se tulee automaatteihin peitetystä peräkärrystä, jota luonnon eläimet eivät pääse sotkemaan.

”Kaikki on mennyt hyvin”

Linnuilla ei ole ollut terveysongelmia kesän aikana. Kalkkunat on rokotettu kaksi kertaa sikaruusua vastaan. Pedotkaan eivät ole verottaneet parvea.

Silmämääräisesti hitaammin kasvavat värilliset rodut näyttävät hieman valkoisia pienemmiltä. Laiduntamisen vaikutuksista päiväkasvuun ja lihan laatuun ei Bengtsin mukaan voida sanoa mitään ennen ensi viikon teurastusta.

”Mustat ovat vaikuttaneet hieman aggressiivisemmilta kuin valkoiset kalkkunat.”

Hän on huomannut, että laitumella kalkkunat istuskelevat. ”Hallissa en ole kiinnittänyt siihen huomiota.”

”Aluksi pelästyin, että ne ovat sairaita. Sitten ajattelin, että ne lepäävät, koska saavat enemmän liikuntaa.”

Asiantuntijoiden mukaan linnut valmistautuvat hautomaan munia.

Ensimmäinen muna löytyikin eilen.

Karikon mukaan kalkkunat tulevat sukukypsiksi suotuisissa olosuhteissa 20 viikon ikäisinä.

”Pitkän päivän vaikutuksesta linnut ovat saavuttaneet sukukypsyyden.”

Tuotantoa jatketaan, jos kysyntää riittää

Ensimmäiset kalkkunat tulivat Bengtsin tilalle vuonna 1999. Kalkkunahalliin mahtuu 12 000 lintua.

Kristian Bengts on huomannut, että kysyntää erilaisille tuotantomuodoille on.

Laiduntavien kalkkunoiden liha myydään itse kaupoille sekä suoramyyntinä kuluttajille.

”Jos kuluttajat ottavat laidunkalkkunan hyvin vastaan, täytyy ensi kesänä järjestää parempi ilmanvaihto sääsuojaan.”

Bengts on suunnitellut free range -tuotantoakin, jos se ottaa tuulta siipiensä alle Suomessa. ”Talvea varten täytyy rakentaa jämerämpi sääsuoja.”

Hitaammin kasvavien untuvikkojen saatavuudesta ei ole jatkoa ajatellen varmuutta.

”Emme halua tuoda untuvikkoja ulkomailta tautiriskien takia.”

LAURA KYLMÄMAA

TUOTANTOMUODOT

Luomukalkkunatiloja ei tällä hetkellä ole

Tavanomainen kalkkunanlihantuotanto on tarkkaan säädeltyä sopimustuotantoa. Eläinten lääkitsemistarve on vähäistä.
Free range -tuotantomuodossa kalkkunoilla on tavanomaisista kalkkunoista poiketen ulkoilumahdollisuus ympäri vuoden. Yleensä käytetään tavallista hitaammin kasvavia rotuja.
Laidunkalkkuna on kasvanut kesän ajan laitumella, jonka pinta-alat ja varustus ovat samat kuin luomussa.
Luomukalkkunoita on kasvatettu Suomessa muutamalla tilalla 2000-luvun vaihteen molemmin puolin.
Luomutuotannon vaatimuksiin kuuluu alhaisempi eläintiheys, luonnonvalo, ulkoilu toukokuun alusta syyskuun loppuun ja kokkidiostaatiton luomurehu.
Luomussa yksittäisen tuotantoyksikön lihasiipikarjarakennusten yhteenlaskettu käyttöpinta-ala ei saa ylittää 1 600 neliömetriä.
Pääsääntöisesti luomueläimet ruokitaan omalla tilalla kasvatetuilla luomurehuilla. Rehuomavaraisuuden on oltava vähintään 20 prosenttia.
Poikkeussäädöksen mukaan alle kolmen päivän ikäisten tavanomaisten untuvikkojen hankkiminen luomutuotantoon on sallittua elykeskuksen luvalla.
Ulkoilun on arveltu tuovan mukanaan haasteita eläinten terveydelle ja elintarviketurvallisuudelle.
Riskejä pienentää laidunkierto, kalkkunoiden rokotus sekä jyrsijöiden ja muiden lintujen karkottaminen.

Linnut suosivat mutakylpyjä jaloille, jos laidun antaa niihin mahdollisuuden.

Luomukalkkuna kiinnostaa vaikka riskit ovat suuret

Viljelijät ovat kiinnostuneita luomukalkkunan kasvattamisesta, vaikka erityisesti laiduntamiseen liittyy riskejä, toteaa Satafoodin kehitysasiantuntija **Sirkka Karikko**.

Luomukalkkunatuotannon mahdollisuuksia Suomessa arvioidaan Satafood kehittämisyhdistys ry:n kolmivuotisessa luomukalkkunahankkeessa.

”Viime kesänä laidunnuskokemus jäi vähäiseksi, sillä silloin satoi tosi paljon. Tänä kesänä löytyi onneksi tila, joka pystyi ja halusi laittaa osan linnuista laitumelle.”

Viime vuoden luomukokeilun perusteella voidaan Karikon mukaan todeta, että kalkkunoiden luomuruokinta onnistuu.

Laidunnuksen haasteista, esimerkiksi tautiriskeistä, saadaan tärkeää tietoa tämän vuoden kokemuksista.

Laidunnus lisää riskien ohella myös tuotannon kustannuksia.

”Siihen liittyy kuitenkin lisäarvo, josta kuluttaja on oletettavasti valmis maksamaan.”

Kysyntä ja markkinointi haasteena

Luomun korkea kustannustaso heikentää tuotteen kilpailukykyä.

”Lihasta tulisi saada 2,5-kertainen hinta tavanomaiseen verrattuna, jotta se olisi taloudellisesti kannattavaa.”

”Voi olla, että kuluttaja jättää siitä syystä luomukalkkunan ostamatta.”

Koemarkkinoinnissa kauppa on pitänyt hintaa liian korkeana.

”Laidunnus voisi olla yksi vaihtoehto tavanomaisen tuotannon ja luomutuotannon välillä.”

Karikko epäilee, että erikoisemmat tuotantomuodot johtavat saatavuusongelmiin. ”Tuotanto on marginaalista ja erät ovat pieniä. Tarjonta ja kuluttaja eivät välttämättä löydä toisiaan.”

”Teurastus ja erikoisrehujen valmistus pienissä erissä voivat olla myös haasteellisia.”

Tähän mennessä tuotettua luomukalkkunan lihaa on markkinoitu lähinnä jouluna kokonaisina pakastekalkkunoina. Muuten teollisuus ei ole onnistunut markkinoinnissa.

Kalkkunan liha hukkuu tällä hetkellä muuhun siipikarjalihaan. Se on yksi syy kulutuksen vähenemiseen. ”Kalkkunalla pitäisi olla ehdottomasti oma erillinen hyllypaikka.”

LAURA KYLMÄMAA